

HelseDirektoratet
Beredskap @helsedir.no
220 Skøyen
0213 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 21/14640-1
Saksbehandler: Kristin Helene Skullerud
Dato: 08.05.2021

Dette er en kopi. Originalbrevet er sendt til HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET.

Anbefaling om tiltak etter covid-19-forskriften kapittel 5B for kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble

Vedlagt oversendes anbefaling fra HelseDirektoratet vedrørende tiltak etter covid-19-forskriften kapittel 5 for kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble. Anbefalingen er sendt HOD per e-post kl 13.20 i dag.

Oppsummering:

Anbefaling om statlig forskrift kapittel 5B for kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble

- Helse- og omsorgsdepartementet har basert på smittesituasjonen i kommuner i Grenlandsområdet og møter HelseDirektoratet har hatt med Statsforvalter og FHI bedt om å få etatenes vurdering av situasjonen, evt. anbefaling om innplassering av kommuner på tiltaksnivå etter covid-19-forskriften kap. 5A-5C innen lørdag 8. mai kl. 13:00
- Det er 07.05. og 08.05.21 avholdt møter mellom HelseDirektoratet, FHI og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, og med kommunene Bamble, Porsgrunn og Skien.
- I området er det raskt økende smittetall de siste ukene, spesielt er det økning i aldersgruppen 13-19 år
- HelseDirektoratet anbefaler tiltak i samsvar med covid-19-forskriften kapittel 5B for kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble. Dette er i samsvar med anbefaling fra Folkehelseinstituttet og Statsforvalteren.
- HelseDirektoratet anbefaler at tiltakene på nivå 5B gjelder fra 09.05.21 klokken 0000 til 25.05.21 klokken 2400 (26.5 klokken 0000)
- Det er en forutsetning for innføring av tiltaksnivå 5B at kommunene i tillegg raskt innfører samordnede lokale tiltak som begrenser mobilitet spesielt rettet mot de aktuelle gruppene. Hvis kommunene ikke lykkes med raskt å innføre samordnede lokale tiltak, bør det vurderes å innføre tiltaksnivå A.
Disse lokale tiltakene bør omfatte:
 - Begrensninger knyttet til gjennomføring av arrangement og sosiale sammenkomster (utendørs og innendørs) som er tillatt i kap 5B
 - Begrensning i antall gjester i private hjem

HelseDirektoratet

Avdeling kommunale helse- og omsorgstjenester
Kristin Helene Skullerud

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20
Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helseDirektoratet.no

- Begrensninger på fritidsaktiviteter for barn og ungdom
I tillegg forsterket rådgivning og samordning av tiltak ved skoler, spesielt videregående skole i forhold til russefeiringen.

Vennlig hilsen

Johan Georg Røstad Torgersen e.f.
direktør

Kristin Helene Skullerud
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:

Helsedirektoratet, Beredskap @helsedir.no;FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd @fhi.no;HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET, Elisabeth Salvesen;HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET, Ole T Andersen;HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET, Tjaarke Hopen

Vennlig hilsen

Johan Georg Røstad Torgersen e.f.
direktør

Kristin Helene Skullerud
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Kopi:

Helsedirektoratet, Beredskap @helsedir.no;FOLKEHELSEINSTITUTTET, Utbrudd @fhi.no;HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET, Elisabeth Salvesen;HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET, Ole T Andersen;HELSE- OG OMSORGSDEPARTEMENTET, Tjaarke Hopen

Anbefaling om statlig forskrift kapittel 5B for kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble

Oppsummering

Anbefaling om statlig forskrift kapittel 5B for kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble

- Helse- og omsorgsdepartementet har basert på smittesituasjonen i kommuner i Grenlandsområdet og møter Helse- og omsorgsdepartementet har hatt med Statsforvalter og FHI bedt om å få etatenes vurdering av situasjonen, evt. anbefaling om innplassering av kommuner på tiltaksnivå etter covid-19-forskriften kap. 5A-5C innen lørdag 8. mai kl. 13:00
- Det er 07.05. og 08.05.21 avholdt møter mellom Helse- og omsorgsdepartementet, FHI og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark, og med kommunene Bamble, Porsgrunn og Skien.
- I området er det raskt økende smittetall de siste ukene, spesielt er det økning i aldersgruppen 13-19 år
- Helse- og omsorgsdepartementet anbefaler tiltak i samsvar med covid-19-forskriften kapittel 5B for kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble. Dette er i samsvar med anbefaling fra Folkehelseinstituttet og Statsforvalteren.
- Helse- og omsorgsdepartementet anbefaler at tiltakene på nivå 5B gjelder fra 09.05.21 klokken 0000 til 25.05.21 klokken 2400 (26.5 klokken 0000)
- Det er en forutsetning for innføring av tiltaksnivå 5B at kommunene i tillegg raskt innfører samordnede lokale tiltak som begrenser mobilitet spesielt rettet mot de aktuelle gruppene. Hvis kommunene ikke lykkes med raskt å innføre samordnede lokale tiltak, bør det vurderes å innføre tiltaksnivå A.

Disse lokale tiltakene bør omfatte:

- Begrensninger knyttet til gjennomføring av arrangement og sosiale sammenkomster (utendørs og innendørs) som er tillatt i kap 5B

- Begrensning i antall gjester i private hjem

- Begrensninger på fritidsaktiviteter for barn og ungdom

I tillegg forsterket rådgivning og samordning av tiltak ved skoler, spesielt videregående skole i forhold til russefeiringen.

Oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet

Mottatt fredag 7. mai 2021 20:29

Det vises til pågående smittesituasjonen i kommuner i Grenlandsområdet og møter Hdir har hatt med statsforvalter og FHI om situasjonen. HOD ber om å få etatenes vurdering av situasjonen, evt. anbefaling om innplassering av kommuner på tiltaksnivå etter covid-19-forskriften kap. 5A-5C innen lørdag 8. mai kl. 12:00 (frist senere utsatt til kl 13).

Situasjonsbeskrivelse og vurdering fra Statsforvalter, kommunene og FHI

Bakgrunn

Folkehelseinstituttets beskrivelse av utbruddene:

- Økning i antall tilfeller for 4. uke på rad.
- Startet med et utbrudd i rusmiljøet i Skien, hvor det så langt er 34 tilfeller.
- Spredning til ungdomsmiljøet, deres familier, skoler og videre i sosiale settinger og ved utesteder.
- Høy mobilitet mellom kommuner i Grenland, særlig Porsgrunn og Bamble. Regner med økning i smittede også der.
- Skien: 14-dagers incidens 520/100 000. høyest blant unge 13-19 år (1119/100 000).
- Porsgrunn: 14-dagers incidens 304/100 000, høyest blant unge 13-19 år (786/100 000)
- Bamble: 14-dagers incidens 78/100 000, høyest blant unge 13-19 år (323/100 000)

Kommunene Porsgrunn, Skien og Bamble har lokale forskrifter om forebygging av koronasmitte, gjeldende fra 6. eller 7. mai 2021.

Møte 7. mai

Det ble 7. mai 2021 avholdt møte mellom statsforvalteren i Vestfold og Telemark, FHI, Helsedirektoratet og de aktuelle kommunene.

Kort situasjonsbilde:

- De tre Grenlands-kommunene har en presset situasjon med pågående utbrudd og høyt smittetrykk.
- Spredningen av smitte har løpt over fra et rusmiljø i Skien og domineres nå at mye smitte i ungdomsmiljøet, i særlig tilknytning til fest og sosiale sammenkomster ifm russefeiring. Dette har nå spredd seg videre i barnefamilier, og skoler og barnehager er også berørt.
- TISK-kapasitet er tilstrekkelig, men under press i kommunene.
- Det er flere tilfeller av at personer i smittekarantene ikke overholder karanteneplikten og deltar på disse festene. Det meldes også tilbake at det med vilje smittes videre i ungdomsmiljøene for å få unngå restriksjoner i nær fremtid.
- Det er iverksatt til dels strenge tiltak gjennom lokale forskrifter i de tre kommunene, og disse er til dels koordinert. Det finnes fortsatt variasjoner i disse, som fører til økt mobilitet i et integrert bo- og arbeidsmarked.
- Kommuneoverlege i Porsgrunn la frem en presentasjon av situasjonen, se vedlegg. (dette vedlegget er sendt HOD 07.05.21)

Kort oppfølging:

- Porsgrunn har anmodet om at det iverksettes nasjonale tiltak på nivå med 5B, og gitt tydelig tilbakemelding på at 5A ikke er ønskelig. Dette gjelder særlig felles regler for skjenkesteder og treningssenter. Hverken Skien eller Bamble ønsker dette. Skien innførte strenge tiltak i formannskapet på onsdag, og ønsker å se effekten av disse før de strammer ytterligere inn.
- SF har derfor ikke fått mandat til å gå videre med en anmodning om tiltak iht nasjonal forskrift.
- FHI og Hdir ser også at tiltak på 5B ikke vil være tilstrekkelig treffende for å imøtekomme smitten, og må kombineres med målrettede lokale tiltak.
- FHI mener også at 5A ikke er aktuelt for kommunene, fordi situasjonen er oversiktlig.
- Hdir bemerker at situasjonen nå er at mange skoler er stengt pga pågående smitteutbrudd, samtidig som det er fritt frem for russefeiring og flere barer og skjenkesteder holder åpent. Dette er et kommunikasjonsparadoks som ordførerne mener det må tas tak i. Dette ser vi er en trend i alle utbruddskommuner og vil bli et nasjonalt anliggende.
- Situasjonen er belyst, budskapet er lokalt samarbeid og mest mulig like tiltak på tvers av kommegrenser. Vi går ikke videre for statlig prosess per nå, men dette vurderes fortløpende.
- Statsforvalter i Vestfold og Telemark oppfordret ordførere til å utvise politisk ledelse for å få på plass koordinerte og tilstrekkelige tiltak i de tre berørte kommunene.

Møte 8. mai

På bakgrunn av oppdrag fra HOD, og at Helsedirektoratet og Statsforvalter oppfatter at det er vanskelig for kommunene å samordne lokale tiltak svarende til nivå 5B, ble det avholdt nye møter 8. mai med statsforvalteren Vestfold og Telemark, FHI og Helsedirektoratet, og med kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble.

Statsforvalters vurdering

Om Grenland

Grenland defineres normalt som kommunene Kragerø, Bamble, Porsgrunn, Skien, Drangedal og Siljan. I tillegg er Nome tett integrert med Skien kommune. Under de siste statlig regulerte forskriften ble de fire kommunene Bamble, Porsgrunn, Skien og Siljan definert som et område med felles tiltaksnivå. Gjennom hele perioden var Siljan en kommune helt uten smitte, noe som medførte lav forholdsmessighet. Siljan har i de to siste månedene ikke hatt et eneste smittetilfelle, men fikk denne uken tre smittede. Denne anbefalingen gjelder de tre kommunene i det sammenhengende bybeltet i Grenland – Bamble, Porsgrunn og Skien.

Prosessen fram til i dag

Kommunene Bamble, Porsgrunn og Skien har søkt samhandling, uten å nå frem. Statsforvalteren har hatt dialog og møter med de tre kommunene separat denne uka. Kommunestyrene har denne uken vedtatt strenge tiltak, men ikke likelydende. Porsgrunn kommune ønsker å innføre 5B med tillegg, de to øvrige kommunene ønsker andre mer målrettede tiltak i form av lokale forskrifter.

Dette var hovedkonklusjonen etter møtet 07.05.2021:

Nasjonale myndigheters råd i møtet var at tiltaksnivå tilsvarende kapittel 5B i Covid-19-forskriften ser ut til å være det mest treffende, men at det er behov for lokale målrettede tillegg til dette nivået for at det skal være tilstrekkelig. Kapittel 5A ansees på nåværende tidspunkt ikke å være relevant. Folkehelseinstituttet foreslo at man ser an effekten av de allerede innførte tiltak gjennom helgen, men at man er raskt på med sterkere tiltak (tilsvarende kapittel 5B med tillegg) om man ikke ser ønsket effekt. Hvorvidt tiltakene er nasjonalt bestemt eller fattet i lokale forskrifter er ikke det vesentligste, så lenge tiltakene er tilstrekkelige. Samordning mellom kommunene og tydelig politisk ledelse ble framholdt som særs viktige momenter i det videre. Statsforvalteren vil følge situasjonen nøye gjennom helgen, og vil bidra til eventuell videre lokal eller nasjonal samordning så snart dette blir nødvendig.

Endringer i situasjonen

I etterkant av det aktuelle møtet i går har situasjonen endret seg noe. Skien beskriver nå en økende grad med utfordringer til TISK-apparatet, og har på blant annet denne bakgrunn satt ungdomsskoler og videregående skoler på rødt. Også Porsgrunn har besluttet tilsvarende rødt nivå i skolene.

Det siste døgnet har Folkehelseinstituttet registrert 77 nye koronasmittede i fylket. Til sammen 55 personer er påvist smittet i Telemark, 29 av disse er testet i Skien og 15 i Porsgrunn. På sykehusene er fem pasienter med koronavirusykdom innlagt på Sykehuset i Vestfold HF, mens fem pasienter er innlagt ved Sykehuset Telemark HF.

Kommuneoverlegenes samfunnsmedisinske vurdering

Som utredning til Statsforvalterens anbefaling til nasjonale myndigheter har vi innhentet en kort samfunnsmedisinsk vurdering fra kommuneoverlegene i Skien, Porsgrunn og Bamble. Kommuneoverlegene har i natt utarbeidet en felles vurdering, og denne lyder som følgende:

Smittespredning utenom, men etter hvert inn i, husstander i Grenland drives fram av sosialt mobile i yngre aldersgrupper og yngre voksne som møtes, hovedsakelig privat. Tiltak mot videre smittespredning må derfor målrettes mot aldersgruppen 13-40 og gi en begrensning i antall og steder hvor disse kan møtes sosialt.

Samtidig må tiltaksnivået ivareta de yngste aldersgruppene, hvor vi ser lite smittespredning innad og de vaksinerte eldre som er beskyttet.

Det mest nærliggende tiltaksnivå som kan ivareta dette er 5b, med tillegg av ytterligere begrensninger av sosiale møtearenaer, som organiserte idretts- og fritidsaktiviteter for de over 12 år. Tiltaksnivået vil på den andre side ikke ivareta eldre, vaksinerte i tilstrekkelig grad.

Statsforvalterens anbefaling

På bakgrunn av at det vil ta tid for kommunene å klare å fatte egne likelydende kapittel 5B-forskrifter med målrettede ekstra tiltak, har Statsforvalteren kommet til følgende anbefaling:

Statsforvalteren anbefaler at Helsedirektoratet og Folkehelseinstituttet fremmer forslag til Helse- og omsorgsdepartementet om at det innføres nasjonalt bestemt kapittel 5B (Høyt tiltaksnivå) for kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble. Videre at en slik innføring gjøres under forutsetning om at den enkelte kommune innen svært kort tid fatter lokal tilleggskrift som retter seg mot aldersgruppen med størst spredning og som begrenser sosial omgang.

Dersom kommunene ikke vil fatte slik lokal tilleggskrift finner Statsforvalteren at vi vil måtte anbefale at det innføres nasjonalt bestemt kapittel 5A (Særlig høyt tiltaksnivå) for kommunene.

Uavhengig av valgt tiltaksnivå anbefaler Statsforvalteren at det som minimum bør vare fram til 20. mai 2021.

Per Arne Olsen

Folkehelseinstituttets vurdering

Notat

Til: Helsedirektoratet

Fra: Folkehelseinstituttet

Dato: 8. mai 2021

Kopi: Statsforvalter Vestfold og Telemark

Vurdering av smittesituasjon og tiltaksnivå for Vestfold og Telemark

Covid-19-forskriften kapitler 5A, 5B og 5C regulerer forsterkede smitteverntiltak i enkelte kommuner. Flere kommuner i Vestfold og Telemark har opplevd utbrudd av den engelske varianten av koronaviruset og i ulike perioder vært inkludert under 5A og 5B. Pr i dag er det ingen kommuner under Covid-19-forskriften kapitler 5A, 5B og 5C, men Skien, Porsgrunn og Bamble har lokale forskrifter.

Vestfold og Telemark har hatt en økende insidens de siste ukene. Det er spesielt kommunene Skien og Porsgrunn som har en høy og økende insidens og det er stor mobilitet på tvers av kommunegrensene. Bamble som ikke har den samme økningen, er likevel inkludert her på grunn av sin nære kontakt med Skien og Porsgrunn.

Basert på foreløpige vurderinger og på bakgrunn av at kommunene ikke har greid å bli enig og samordne seg, støtter vi anbefalingen om at det innføres tiltak etter kapittel 5B etter Covid-19-forskriften med et tillegg av likelydende lokale tiltak som omfatter:

- Begrensninger knyttet til gjennomføring av arrangement og sosiale sammenkomster (utendørs og innendørs) som er tillatt i kap 5B
- Begrensning i antall gjester i private hjem
- Begrensninger på fritidsaktiviteter for barn og ungdom

I tillegg forsterket rådgivning og samordning av tiltak ved skoler, spesielt VGS i forhold til russefeiringen.

Dersom kommunene ønsker det, kan FHI bidra med noen konkrete anbefalinger.

På vegne av nasjonalt smittesporingsteam og utbruddsgruppen ved FHI

Vennlig hilsen

Heidi Lange

Helsedirektoratets vurdering og anbefaling

Smittevernloven § 4-1. behov for statlige regionale tiltak

Etter smittevernloven § 4-1 annet ledd kan Helsedirektoratet treffe vedtak som nevnt i første ledd for hele landet eller for deler av landet ved et alvorlig utbrudd av en allmennfarlig smittsom sykdom og når det er avgjørende å få satt tiltak i verk raskt for å motvirke overføring av sykdommen.

Helsedirektoratets vurdering er at vilkårene i smittevernloven § 4-1 er oppfylt. De nye virusvariantene er mer smittsomme og påvist i de aktuelle kommunene. Det er behov for å raskt iverksette koordinerte kontakt- og mobilitetsreducerende tiltak i utbruddskommunene og deres nabokommuner. Regionen er preget av høy mobilitet på tvers av kommunegrenser. Den siste tiden med økende smitte i området har vist at de aktuelle kommunene har utfordringer med å komme til enighet om et samordnet og tilstrekkelig tiltaksnivå.

Smittevernloven § 1-5. forholdsmessighetsvurdering, valg av tiltaksnivå

Smittevernloven § 1-5 oppstiller grunnleggende vilkår for iverksetting av smitteverntiltak: Etter bestemmelsen skal tiltak være basert på en klar medisinskfaglig begrunnelse, være nødvendig av hensyn til smittevernet og fremstå tjenlige etter en helhetsvurdering. Ved iverksettelse av smitteverntiltak skal det også legges vekt på frivillig medvirkning fra den eller de tiltaket gjelder

Statsforvalteren er bekymret for utviklingen i smittesituasjon i de aktuelle kommunene. Statsforvalteren anbefalte i møte 7. mai at statlig forskrift etter kapittel 5B innføres, i tillegg til lokale tiltak for å begrense mobilitet. Statsforvalteren rapporterte at et klart råd om å samordne lokale tiltak ikke i tilstrekkelig grad er fulgt opp av kommunene. Smitten er særlig høy og økende i aldersgruppen 13-19 år og det anbefales tiltak som hindrer mobilitet. Det foreligger et klart faglig råd om slike tiltak. Det rapporteres også om utfordringer knyttet til TISK-arbeidet. Regionen er preget av til dels overlappende arbeidsmarked, og kjennetegnes av tett kontakt mellom mennesker, idet innbyggerne bruker tilbud på tvers av kommunene i regionen. Det er stor intern mobilitet, både gjennom arbeid og for barn og unge i skole og fritidsaktiviteter. Det er stor bruk av offentlig transport.

Helsedirektoratet anbefaler basert på vurdering fra FHI og Statsforvalteren i Vestfold og Telemark at det innføres statlige tiltak etter covid-19-forskriften kapittel 5B for kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble. En forutsetning for anbefaling om tiltaksnivå B er at det i tillegg innføres lokale tiltak i de 3 kommunene basert på anbefaling fra og utviklet i samarbeid med FHI. Tiltakene må være målrettede og koordinerte i forhold til å begrense mobilitet, spesielt i aldersgruppen 13-40 og Helsedirektoratet vurderer at tiltaksnivået er forholdsmessig og nødvendig for de aktuelle kommunene. Det må sikres bedre etterlevelse spesielt blant unge voksne.

Det er vurdert å innføre tiltak etter kapittel 5A. Imidlertid ville dette øke tiltaksbyrden betydelig og det er usikkert om det treffer godt nok i forhold til den aktuelle målgruppen. Begrunnelsen for å innføre tiltaksnivå 5B er en klar forutsetning om at det raskt innføres samordnede lokale tiltak som beskrevet. Hvis dette ikke er mulig må tiltak etter kapittel 5A vurderes. Man må også være forberedt på å utvide tiltakene til flere kommuner i regionen avhengig av smitteutviklingen.

Tiltakene bør gjelde i minst 2 uker for å kunne vurdere effekten av tiltakene. Helsedirektoratet anbefaler derfor at tiltakene har varighet til og med tirsdag 25. mai 2021, og at det tas sikte på et oppsummerende møte 24. mai med vurdering av videre tiltak.

Således anbefales det at kapittel 5B gjelder i de aktuelle kommunene fra 09.05.21 klokken 00.00 til 25.05.21 klokken 24.00.

Samlet anbefaling

Helsedirektoratet anbefaler at kommunene Skien, Porsgrunn og Bamble innlemmes i covid-19-forskriften kapittel 5B med varighet fra 09.05.21 kl. 00.00 til 25.05.21 klokken 24.00.